

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Torps bergbrant, Säffle kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610226 Torps bergbrant
Mittpunktskoordinat:	1322432 - 6582050
Totalareal:	21,3 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2005-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Säffle kommun; Långseruds-Torp 3:9
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Området utgörs av en sydvänd brant med silikatberggrund i övre delen och basisk berggrund i den nedre delen av branten och sluttningen. Övre delen domineras av tall med bitvis betydande inslag av gran, asp och björk. Spridd sälg, hassel och rönn förekommer också. Övre branten angränsas i nordväst av en ung, planterad tallskog. Övergångszonen mellan dessa bestånd innehåller ofta öppna bergpartier och små, trånga sprickdalar med bitvis högt inslag av asp i olika åldersstadier. Solexponerad död ved som asphögstubbar, tallågor och torrträd av olika trädslag samt gamla träd, främst tall, utgör här mycket viktiga naturskogselement.

Längre ner i branten avtar talldominansen och lövblandad granskog tar vid. Marken är blockig och bitvis örtrik. Förekomsten av hassel och asp ökar och på några ställen växer lind. Vissa partier är solöppna "skravelstenstorg" medan andra är mer slutna och skuggiga. Överallt finns små och stora mer eller mindre mossbelupna lodytor och block. Vid foten av sluttningen finns ett bäckdrag där näringsrikt markvatten bildar små kärr här och var.

Nordöstra delen utgörs av en sluttning med örtrik, äldre granskog på basisk berggrund. Spritt inslag av björk, asp, hassel och klibbal förekommer. Skogen är huvudsakligen välsluten och frisk men här och var finns fuktigare källdrag. Mot söder angränsar skogen mot betesmark med grov asp och klibbal samt hasselbuskar i skogsbrynet.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	
9010	Västlig taiga	7	
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	5	

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1386	Grön sköldmossa <i>Buxbaumia viridis</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Torps bergbrant är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna och arten grön sköldmossa på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna och arten grön sköldmossa inom Torps bergbrants Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning. <i>Struktur och funktion</i> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. <i>Typiska arter</i>
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	<i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning. <i>Strukturer och funktioner</i> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi. <i>Typiska arter</i>
Grön sköldmossa	Mål om population (t ex antal lågor med arten) inom Natura 2000-området. Alternativt samma mål som för naturtyperna 9010 och 9050

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att ingående naturtyper och art ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga *och* **9050** Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - HålträdSubstraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser och födosöksplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi och hydrokemi i sumpskogar och myrmarker.
- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten är en förutsättning för de örtrika granskogarna (naturtyp 9050).
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske.

1386 Grön sköldmossa

Arten växer på multnande lågor i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är främst murken och mjuk ved av gran i sent nedbrytningsstadium, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd samt barrförna. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Bevarandet av naturvärdena i området är inte förenliga med skogsbruk som vanligtvis utgör det största hotet mot ingående naturtyper och arter. På sikt kan ökat kvävenedfall och sur nederbörd utgöra ett hot mot förekomsten av vissa arter i och utanför området, mest känsliga är sannolikt kryptogamerna.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *västlig taiga* och *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* och arten *grön sköldmossa* i Torps bergbrants Natura 2000-område uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Området är klassat som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens inventering.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Grön sköldmossa är fridlyst (1 c § Artskyddsförordningen)
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, östra delen av Natura 2000-området.

Ett gränsförslag till naturreservat har utarbetats av Länsstyrelsen.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och trivallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ

Nationellt

De naturvärden som är relaterade till naturtypen består ofta av ett artrikt fåltskikt med kärllväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t ex guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Naturtypen är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörttypen. De kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Gotlands kalkbarrskogar betas ofta och faller då in under naturtypen.

Skogen på Torps bergbrant

Övre delen av branten utgör ett representativt exempel på naturtypen västlig taiga. Tall är det dominerande trädslaget. Längre ner vidtar blandskog med tall, gran, asp, björk, klibbal, sälg, rönn, hassel och lind. Död ved finns i form av torrakor och lågor. Många av tallarna har en ålder på upp emot 200 år och enstaka är säkerligen ännu äldre. Flera rödlistade arter har påträffats. Som exempel kan nämnas raggbock, dvärgbägarlav, gränsticka och fågelfotsmossa.

Den örtrika granskogen har inslag av enstaka tall, björk, asp, sälg, hassel och klibbal. Död ved finns i begränsad omfattning. Bland marksvampar har påträffats flera för naturtypen typiska arter. Bland påträffade kärllväxter kan nämnas skärmstarr, skogsknipprot och blåsippa. På lågor påträffas även grön sköldmossa.

Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen. Ett flertal rödlistade- och signalarter är påträffade. Arterna indikerar lång skoglig kontinuitet både vad det gäller levande barr- och lövträd men även olika former av död ved. Bevarandestatusen för *västlig taiga* och *örtrik granskog* i Torps bergbrant bedöms i dagsläget vara gynnsam.

1386 Grön sköldmossa

Nationellt

Arten är känd från cirka 500 lokaler i landet. I Sverige finns cirka en tredjedel av artens världspopulation, och Sverige är det land som har flest lokaler. Grön sköldmossa är rödlistad i Sverige och placerad i kategorin Missgynnas (NT).

Torps bergbrant

Bevarandestatus för arten grön sköldmossa bedöms i dagsläget som gynnsam med tanke på förekomsten av den relativt stora arealen granskog på bördig mark och den goda förekomsten

av grova granlågor i olika stadier av nedbrytning. Stående, döda granar påträffas också tämligen frekvent, vilket borgar för en snar påspädning av lämpliga substrat för arten. Noteras bör att förekomsten av grön sköldmossa i ett område uppvisar stora antalsvariationer mellan gynnsamma och mindre gynnsamma år.

Uppföljning

För att bedöma naturtyper och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilaga

1. Karta Natura 2000-områdets avgränsning
2. Ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

Hallingbäck, T. 1987. *Översiktlig inventering av Naturskogar i Värmlands län med kryptogamflora som utgångspunkt*. Värmlands länsstyrelse, Naturvårdsenheten. Rapport nr 1978:5.

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.

Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar*. (www.naturvardsverket.se 2005-01-03)

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000 - Version 4: 2004-05-07*.

Wilde, F. *Naturvärden vid Torps bergbrant, Långserud* (opubl)